

PRAKTICKÉ PŘÍPADY.

Príspevek k výkladu § 3. zák. ze dne 17. prosince 1919 č. 16. z r. 1920 ob. zák. a nař., jímž upraveny byly služební poměry trvale ustanovených zřízenců při obcích v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Žalobce byl žalovanou obcí přijat za obecního strážníka a bylo mu počínaje 1. lednem 1921 upraveno služné s přídavky na 1200 Kč ročně. — Dne 30. ledna 1922 dala mu žalovaná 14tidenní výpověď ze služebního poměru. Žalobce žalobou, proti obci podanou, domáhal se výroku, že výpověď ta je bezúčinnou.

První soud žalobu zamítnul.

Odvolací soud změnil rozsudek prvního soudu a prohlásil výpověď tu za bezúčinnou. Odůvodnění: Odvolání dlužno uznati za odůvodněné, neboť výklad, jaký dal první soudce ustanovení §u 3 zák. ze dne 17. prosince 1919 č. 16 ex. 1920 sb. z. a nař. je nesprávný. Tento § definuje pojem zřízence obecního tak, že ve smyslu zákona jest jím ten, kdo je u obce plně a trvale zaměstnán, takže jeho služba jest jeho stálým a výhradním povoláním, které musí konati po celou pracovní dobu v jeho oboru platnou.

Pojem výhradního povolání v zákoně vymezen není a proto dlužno jej stanoviti dle zvláštního významu slov v jich souvislosti a podle jasného úmyslu zákonodárce (§ 6 ob. obč. z.). Nebylo by zajisté žádané výhradnosti v tom případě, kdyby někdo obstarával obecní věci toliko jako vedlejší zaměstnání, nebo kdyby obecní zaměstnanec vedle své služby u obce konal ještě nějakou službu jinou, spojenou s platem pevně smluveným, spojenou po případě se sídelní povinností, t. j. s povinností úřadovati v určitých úředních hodinách v určitém místě a pod. V případech takových přestává ovšem obecní služba býti povoláním výhradním a dále všude tam, kde dotyčný zaměstnanec má vedle své služby obecní ještě jakékoliv jiné zaměstnání, které je mu povoláním.

Povoláním někoho jest však každá činnost, ať samostatná, ať ve služebním poměru, kterou vykonává pravidelně a trvale v úmyslu, aby mu bylo normálním a trvalým zdrojem výživy a základem existence. Bylo patrně úmyslem zákonodárce, aby hmotné výhody cit. zákona byly poskytnuty těm, jímž služební poměr k obci je jediným základem existence, takže mohou a musí této službě se věnovati plně a cele, nikoliv těm,

jichž živobytí založeno je také na výsledcích jiné pravidelné činnosti, která právě vyčerpává část jejich pracovní energie.

Od pojmu povolání dlužno lišiti pojem zaměstnání, jímž rozuměti jest jakoukoliv činnost tvořivou, nesoucí se za určitým cílem, případně výdělečným, která však nemá pojmových znaků povolání, svrchu vytčených. A jako může býti povolání hlavní a vedlejší, stejně může tomu býti i při zaměstnání.

Uvedený zákon v §u 3 požaduje jen výhradnost povolání obecního zřizence, ale nevylučuje nikterak, aby měl také ještě jiné zaměstnání vedlejší, což jak ze zkušenosti je známo, bývá častým zjevem, a to též u nižších zaměstnanců obecních v malých obcích, které jim neposkytují, případně ani nemohly poskytnouti postačitelých požitků, takže nuceni bývali i dosud nuceni jsou z vedlejšího zaměstnání příjem svůj rozmnožovati. O takový případ právě v tomto sporu jde.

Soud první stolice nevystihl náležitě smyslu §u 3 cit. zák. a mylně vyložil, když žalobci odepřel vlastnost zřizence ve smyslu tohoto zákona. Vada jeho právního pojetí právního a mylného právního výkladu spočívá v tom, že má za to, jako by dotčený předpis vylučoval jakékoliv vedlejší zaměstnání, kdežto ve skutečnosti vyžaduje se tam pouze výhradnost povolání a vylučuje se tedy jen ještě jiné povolání, nikoliv zaměstnání.

Ze skutkových zjištění prvního soudce plyne nepochybně, že žalobce byl u žalované obce plně a trvale zaměstnán tak, že jeho služba byla stálým a výhradným jeho povoláním, které musel konati po celou pracovní dobu v jeho oboru platnou. Bylo zjištěno, že žalobce neměl určeny pracovní hodiny, měl však v případě potřeby býti pohotově a řádné konání služby jako ponocování, hlídka a poseláctví plně ho zaměstnalo a zabralo asi 8 hodin denní práce. I když snad pravidelně každodenně a každé noci nevyplňovala služba jeho 8 hodin, nelze z toho dovozovati, že zaměstnání své nekonal po celou dobu platnou v jeho oboru, neboť jindy zase služební výkony vyžadovaly delší doby než pravidelné, neboť potvrzeno bylo svědky, že jen roznášení poštovních zásilek po občanech trvalo často třeba půl dne.

Poněvadž požitky žalobcovy, jichž se mu od obce dostávalo, nestačily žalobci k ukojení nutných životních potřeb, byl nucen vyhledávati si jiné vedlejší zaměstnání různého druhu.

Soud odvolací, uváživ výsledky průvodního řízení a nesporné skutkové okolnosti dospěl k úsudku, že žalobce nutno pokládati za zřizence obecního po rozumu cit. § 3. zák. ze dne 17. prosince 1919. Platí tedy dle § 7 téhož zákona jen 6ti nedělní výpověď, když o výpovědi mezi stranami nic jiného smluveno

nebylo, a je tudíž daná 14denní výpověď nezákonná, pročez byla za bezúčelnou prohlášena.

Nejvyšší soud dovolání nevyhověl. Odůvodnění: Vycházejíce ze stejného skutkového základu dospěly nižší stolice k odlišným právním názorům o otázce, zda žalobce se zřetelem na vlastnost své služební činnosti u žalované obce pokládati dlužno za obecního zřizence ve smyslu dotčeného zákona.

Kdežto první soud má za to, že činnost žalobce, k níž byl v obci služebně ustanoven a již zastával, nelze pokládati za výhradné a plné »zaměstnání«, dospěl soud odvolací k úsudku, že žalobce byl u obce plně a trvale zaměstnán, takže služba jeho byla stálým a výhradným jeho povoláním. S názorem soudu odvolacího dlužno souhlasiti z jeho obsáhlých a zcela výstižných důvodů, jež nepodařilo se seslabiti vývodům dovolání.

Výměr §u 3 cit. zák., doplněn mezi tím zákonem z 21. prosince 1921 č. 478, jímž stanoví se jako další znak zřízenecké vlastnosti předpoklad, že služební požitky zřizence tvoří převážnou většinu veškerých jeho příjmů. — Vytýká-li dovolatelka, že odvolací soud zdůrazňuje jediné výhradnost povolání a přehlíží náležitost zákonem stanovenou, že zřízenec musí býti plně zaměstnán, nenalézá se v právu. — Odvolací soud dovozuje ze zjištění prvního soudu zcela správně i tuto náležitost, a to na základě výpovědi svědků, a dokládá stejně případně, že tomu není na úkor, že žalobce ve volném čase, jak to služba dovolovala, vyhledával i vedlejší zaměstnání a tím vedlejší výdělek. Bylo-li zjištěno, že služba, žalobci uložená, zabrala i 8 hodin denní práce a může-li dovolatelka jen k tomu poukázati, že žalobce přivydělával si sbíráním hub, lámáním kamene, sbíráním paliva a občasnou výpomocí při rolnických pracích, tedy vesměs pracemi jen nahodilými, příležitostnými, které obvykle odměňují se nikoliv úplatou na penězích, nýbrž vzájemnými úsluhami z uznalosti, aneb sloužily vlastní domácnosti žalobce, lze již v těchto momentech spatřovati doklad pro správnost úsudku odvolacího soudu, že žalobce byl plně zaměstnán a že služba jeho byla stálým a výhradným povoláním a převážným zdrojem jeho příjmů, při čemž bylo by i poukázati k tomu, že služné žalobcovo na penězích s přídavkem, od 1. ledna 1921 uděleným, činilo 1200 Kč ročně, tudíž tolik, kolik § 11 cit. zák. stanoví jako počáteční služné pro zřizence v obcích pod 2000 obyvatel, takže již v této úpravě služebních požitků lze shledávati uznání zřízenecké vlastnosti žalobcovy, po rozumu cit. zákona.

Rozhodnutí nejvyššího soudu z dne 29. července 1922 č. j. Rv I 808-22-1. *Schin.*